

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Važna naloga organizacije

Zavedni strokovničarji tožijo, da je med delavstvom veliko premalo odziva za delavsko strokovno organizacijo. To je res. Ne smemo pa ostati samo pri ugotovitvah. Ugotovitve nam morajo pomagati, da ugotovimo vzroke takega stanja in da tudi iščemo sredstva, s katerimi naj bi odpravili ugotovljeno nepopolno stanje.

Torej odziv za delavsko strokovno organizacijo je premajhen. Vzrok je v tem, ker se delavstvo premalo zanima za svoja lastna vprašanja. Nezanimanje pa povzroča v glavnem nezaupanje v svojo lastno moč, še bolj pa nezaupanje v delavske strokovne organizacije. Pri tem nosijo precej krivde obstoječa delavska gibanja. Zdi se, da niso okuženi od razdiralnih načinov meščanske družbe le delavci sami, ampak tudi delavska gibanja.

Geslo meščanske družbe je, da posvečuje namen sredstva. Zaradi tega uvaža neščanska družba namerno in po določenem načrtu svoje stremenje, da doseže uspehe, razna sredstva, ki naj demoralizirajo ljudi. Pretkanost, zvitost, intrige, laži, sumničenja itd. To so sredstva, ki imajo občo veljavo in so tudi obče upoštevana. Kdor poudarja v družbi poštenost, resnost, požrtvovalnost, doslednost — ga proglasijo za neuvidevnega in nesodobnega. Če se pa le ne da ugnati, se ga skušajo na vsak način iznebiti.

Ali ne gre tudi delavsko gibanje večkrat podobna pota? Le pogledjmo v obrate in bomo videli kupe laži proti drugače mislečim tovarišem! Ali pa n. pr. delavsko časopisje in vrhovi organizacij! Le preveč je v premoči geslo: Namen posvečuje sredstva.

Zavedati se pa moramo, da mora tako stanje nujno povzročiti med delavstvom nezaupanje, ga demoralizirati in mu ubiti veselje in smisel za delavska vprašanja. S takim delovanjem delavstvo samo izvršuje načrte meščanstva, ki hoče, da je delavstvo razbito. In razbito bo, če in dokler bo samo v sebi razklano in demoralizirano.

Delavske strokovne organizacije morajo z največjo natančnostjo preiskovati sredstva, ki se jih poslužujejo v svojem delovanju. Zlasti morajo odločno odklanjati meščansko moralo, da namen posvečuje sredstva. Kajti dokler bo imela nauk veljavo, je nemogoče dvigniti delavstvo notranje, s tem pa tudi dvigniti zaupanje in borbenost.

Vsi se zavedamo, da je skrajni čas, da bi šlo delavstvo nova pota. Nesreča je pa v tem, da posnema meščanstvo v njegovih napakah, ne pa v njegovih dobrih lastnostih. Lepa in dobra lastnost meščanstva je brez dvoma zavest skupnosti. Kadar gre za njegove skupne koristi, ne vpraša, ali si tega ali onega mišljenja, te ali one veroizpovedi, ampak si postavi določen program, napravi sporazum in gre v boj za ta program z vsemi silami in sredstvi, ki jih imajo na razpolago.

Delavstvu meščanstvo te pravice seveda ne priznava. Toda delavstvo bi naklepe meščanstva onemogočilo, če bi bilo dovolj zavedno in bi si tudi postavilo določene programe ter šlo za njihovo uresničenje složno v boj. Ker tega še ni, je znamenje, da še ni dovolj notranje kvalificirano. Zaradi tega morajo zlasti delavske strokovne organizacije na delo, da dvignejo delavstvo moralno, da mu vcepijo čut za poštenje in resnost, čut odgovornosti za našo skupno delavsko usodo.

Jože Gostinčar ob občnem zboru JSZ:

Neupogljiva braniteljica delavskih pravic

Jugoslovanska strokovna zveza, nestrankska strokovna organizacija slovenskega krščanskega socialističnega delovnega ljudstva, ki si je v teku zadnjih let pridobila veliko zaupanje in velik ugled pri vseh Slovencih, ki resno in pošteno mislijo o lastnem delovnem narodu. To združenje je poklical v življenje in mu vdihnil svojega duha dr. Janez Evangelist Krek. Jugoslovanska strokovna zveza je bila ustanovljena zaradi nujne potrebe — ne iz kakega neopravičenega ali osebnega razloga. Slovensko delavstvo je bilo tedaj še nezavedno, toda čutilo je nad seboj moro kapitalističnega pritiska, ki se je kazal v vedno večjem izkoriščanju. V tem razpoloženju je pričela delovati socialna demokracija, obenem z njo, četudi posebej, pa anarhizem. Nevarnost je postajala čimdalje večja, da te struje zajamejo popolnoma nevedno delavstvo.

Tedanje svobodomiselstvo z delavstvom sploh ni računalo. Gospoda je bila še vesela, da se delovno ljudstvo ni zavedalo svoje družabne vrednosti in pomena. Saj so si delavstvo uslužjevali po svoji mili in svobodni volji. Katoličanom pa tudi ni prišlo bog ve kako do srca, če je delovno ljudstvo silo trpelo. Saj je bilo to vživljena navada, kakor vsakdanja pečenka v kuhinjah kapitalistov. Delavce so celo označevali kot nemirneže (Klun), ker so se v drugih deželah začeli otrepati kapitalistične more ter je pri tem prihajalo tudi do težjih sporov in nemirov. Delavstva ni nihče branil.

V Sloveniji pa je vstal skromen duhovnik, ki je v tujini videl in študiral bedo delavstva pod kapitalistično liberalnim gospodstvom; videl je, da je po kapitalizmu nauhujskano delavstvo začelo burno vojsko proti »klerikalizmu«, ki so ga z namenom, da ubijejo krščanstvo, s »koli« pobijali socialni demokrati in svobodomiselci. Ta mladi duhovnik, živahen dečko, je šel med delavce in kmete ter zaklical: Zdravite in vzbudite se! Delovno

ljudstvo, delavci, kmetje, obrtniki in razni uslužbenci, izmanite si oči in pogledjte okoli sebe: Napadajo vas volkovi, vi pa nimate ničesar, da bi se branili. Vstanite vsi, ki trpite, in združite se v obrambo! Delovno ljudstvo, tvoje svetinje se mažejo in zasramujejo, tvoje s trdim delom pridobljene življenjske potrebščine ti hoče jemati tvoj »dobrotnik«, kapitalist! Vstani in združi se v skupni obrambi! Ko se združiš, ne pozabi, da je Bog tvoj začetnik, ki hoče, da se ti dobro godi, če tudi sam hočeš in si vztrajen in pošten v svojih pravih ciljih in delih. Vztrajnost in poštenje naj ti bo vzor v tvoji potrebi in pravični borbi za dobro vseh ljudi!

Zaradi takih opominov smo se lotili težkega dela, brez vsakega razumevanja nekaterih, ki bi bili lahko veliko pomagali, pa spet proti nasprotovanju in celo zaničevanju drugih. Toda delavstvo je krščansko socialistično gibanje v kratkem razumelo, se oprijelo združevanja in začelo borbo proti tedanjim velikim »dobrotnikom« delavstva in njihovem načinu izrabljanja in izkoriščanja dela za svoje globoke žepe.

Škoda, da je delavsko gibanje zajela strankarska politika. To je bilo sicer potrebno za pridobitev državljske enakosti z drugimi stanovci. Delavci, bajtarji in mali posestniki, ki niso plačevali vsaj določenega davka, niso imeli volilne pravice, četudi je zanje veljala vojaška obveznost.

Ko se je leta 1909. ustanovila Jugoslovanska strokovna zveza, se je začelo novo, bolj usmerjeno in bolj enotno delo. Namesto posameznih samostojnih društev so nastopile podružnice, skupine in plačilnice zveze, ki so imele skupen in enoten delovni in združevalni načrt, v skupni zvezi z osrednjim odborom. Na ta način se je omogočilo umerjeno in enostavno delo v vsej organizaciji.

Jugoslovanska strokovna zveza se je sedaj polagoma osvobodila vsega, kar jo je obteževalo in motilo v delu. Osvobodila se je predvsem strankarstva, ker je spoznala, da politični strankarski prepiri niso za strokovno organizacijo. Potem se je osvobodila vseh, ki so želeli v kalnem ribariti z delavstvom glede gospodarstva in politike. Nada-

lje se je postavila na stališče samouprave. Samo članstvo in od njega izbrani odborniki imajo pravico voditi in zastopati društva in društvene posle. Za duhovne nasvete, kolikor se tičejo verskega vprašanja, je zveza hvaležna vsakemu duhovniku, ki jih daje zvezi iz pravega namena. Kot temelj socialnemu delu sta okrožnici Leona XIII. in Pija XI.

Da je po navodilu dr. J. Ev. Kreka in zdrave pameti za varnost in napredek človeka in za urejevanje medsebojnih družabnih razmer kakor tudi socialnih razmer potrebna moč države, je razumljivo. Zato stremimo krščanski socialisti za tem, da postane država močna in pravična skupnost, v kateri si bo moglo delovno ljudstvo urediti socialne in gospodarske razmere tako, kot je primerno pomembnosti delovnega stanu v državi. Države dobivajo svoje dohodke iz dela (Leon XIII.).

Jugoslovanska strokovna zveza je bila ustanovljena kot strokovna organizacija leta 1909. Odkar pa deluje v Sloveniji krščanski socializem, je že 44 let. V tem času trdega in utrudljivega dela je naša organizacija storila marsikaj za delavstvo. Največje delo je gotovo v tem, da je utrdila naše delavstvo v zavesti, da je njegova moč in obramba ter napredek edino v lastnem svobodnem združenju in da je JSZ edino prava, za delavske pravice neupogljiva boriteljica, katere član bi moral biti vsak pošten krščanski delavec. Delavci, uslužbenci, možje in žene, fantje in dekleta, ne glejte nazaj, ampak naprej, da ne postanete solni stebri! Jugoslovanska strokovna zveza je vaša svetovalka, varuhinja in voditeljica na poti v prihodnost. Oklenimo se je v polnem zaupanju!

Po svetu

V Švici so omejili tekstilno produkcijo za 25%.

V Nemčiji morajo do 1. avgusta odati vse železne ograje državnemu uradu za zbiranje starega železa. Kakor med vojno...

Na Angleškem je 1.800.000 brezposelnih delavcev. Od teh je 25% brezposelnih v tekstilni industriji, 20% pa v industriji volne.

Angleško trgovsko brodovje je imelo konec lanskega leta 7704 parnikov v skupni teži 13.700.025 reg. ton in 5295 motornih ladij s 3.749.176 reg. tonami.

Socialne osnove in delo češkoslovaške republike

Ing. Jaromír Nečas, minister za socialno skrbstvo, je objavil v »Prager Presse« v Pragi zanimiv sestavek o socialnih nalogah in delu češkoslovaške republike. — Članek v celnem ponatiskujemo.

Svetovna vojna je v svojih naslednjih, kakor je to pravilno izrazil T. G. Masaryk, postala svetovna revolucija. Razvoj te revolucije, ki je široko zajela politično, gospodarsko in socialno življenje, je dolgo trajal.

T. G. Masaryk je končal svoje poročilo 28. oktobra 1928 s temi zgodovinskimi besedami: »Ustanovljena demokracija ne bo imela samo z ustanovitvijo nobenega uspeha; ona potrebuje ljudi, žive ljudi, takšne, ki verujejo v poslanstvo svoje države in svojega naroda, ljudi, ki združujejo idejo. Naša demokracija je moralna življenjska naloga, ne samo uradniška in vojaška, temveč naloga vseh pametnih državljanov in državljanek, v prvi vrsti zastopnikov naroda, njegovih voditeljev. Naša demokracija mora varovati vse kulturne težnje v območju tehnike in gospodarstva, znanosti in umetnosti, morale in religije. Zato mora biti naša demokracija neprestana prenova, stalna revolucija, toda ne revolucija brez pameti in srca.«

Tudi predsednik dr. Beneš smatra v svojih objavah demokracijo za podlago našega državnega socialnega in gospodarskega razvoja. V svoji objavi o nemških naukah je izjavil, da moramo v teh novih razmerah, v katerih živimo, delati za resnico, da je človeška duša največja lastnina posameznika, da je najvišji cilj vsaki družabni organizaciji njeno dobro in delavnost, da ljudje ne smejo biti orodje organizacije, temveč organizacija človeško orodje, da prost človek in državljani odklanjajo državi, narodu ali stranki prisiditi absolutno moč nad vso človeško družbo, da on zagovarja temeljno resnico dosledne in splošne slovnosti vsakega naziranja in prepričanja.

Pri neki drugi priliki je predsednik dr. Beneš rekel sledeče:

»Naša demokracija bo gospodarska demokracija. Kakor hitro bo naša država — in upam, da se bo to v najkrajšem času zgodilo — dokončala vsa svoja obrambna dela in izvršila svojo najvažnejšo politično nalogo, se bo posvetila z večjo energijo ustvarjanju miljeja, v katerem bo delal vsakdo, vsakdo imel pravico delati in vsakdo bo hotel delati. Vem, da je to ideal, vem pa tudi, da ni nedosegljiv. Severne dežele so zaradi tega že mnogo pretrpele.«

Delavnost ministrstva za socialno skrbstvo se je v preteklih letih razvila v več smeri. Cilj njegovega delovanja je bil, socialno stopnjo sistematično, dokler so to okolnosti dovoljevale, do najvišje mere dvigniti. Če govorimo o socialni politiki češkoslovaške države, tedaj mislimo s tem na novo pojmovanje socialnega skrbstva in socialne politike. Zdrava in dobra socialna politika je mogoča samo tam, kjer se vodi tudi dobra gospodarska, finančna, trgovska, prometna in zunanja politika. Govoriti o socialni politiki in socialnem skrbstvu tam, kjer nima prednosti zdrava in prava gospodarska politika, bi bilo zidati lep stavbo na nezmožne temelje. Zaradi tega ne moremo presojati socialne politike, ki je ločena od ostale državne politike. Še tako velika pomožna in karitativna delavnost in še tako dobri socialno-politični zakoni ne odtehtajo škode, ki jo povzroči slabo gospodarstvo tudi v socialnem pogledu.

Če pomislimo na te okolnosti in na socialno-politično delovanje v ožjem smislu, v prvih 20 letih republike, moramo priznati mnoge uspehe, čeprav so ta pretekla leta le majhen otok v toku socialnega razvoja.

Toda mi smo v tem času, skoraj od temeljev navzgor, gradili strukturo republike v vseh smereh. Dodati moram, da smo težili za socialno gospodarskim interesom vedno s tisto pozornostjo, ki ustreza njih pomenu za širok splošen razvoj republike.

Politične, gospodarske in socialne evropske razmere so po svetovni vojni v velikem nemiru, ki se pojavlja v različnih variantah, toda češkoslovaška se ni obotavljala, zvesta svojemu zgodovinskemu demokratičnemu duhu, lotiti se velikih nalog. Dokaz za to je med drugim okolnost, da je bil prvi socialno politični zakon, ki ga je predsednik T. G. Masaryk podpisal in ki je

bil napravljen v osmih delovnih urah, soglasno sprejet na revolucionarnem narodnem zboru v decembru 1918.

To je bil dober začetek. Sledila so socialna zavarovanja za primer pohabljenosti in starosti za vse nameščenice in delavce. Bolniško zavarovanje, ki je bilo pred prevratom nezadostno, smo preosnovali, reformirali smo ga posebno v območju zdravstvene oskrbe in ga izpopolnili z uresničenjem bolniškega zavarovanja državnih in javnih nameščenic. Pomen socialnega in bolniškega zavarovanja raste z vsakim dnem — kajti zavarovanje ohranja široke plasti ljudstva zdrave in delazmožne ter rapidno dygata zdravstveno in telesno stopnjo prebivalstva. Velike kapitalne rezerve zavarovalnih zavodov služijo obenem za javne vloge.

Gospodarske, socialne in kulturne koristi nameščenic varuje obširen zakon, ki je omembe vreden. Po vrnitvi vojakov iz svetovne vojne je dosegla stanovanjska stiska višek in v republiki se je pojavilo veliko pomanjkanje

zdravih in poceni najemnih stanovanj. Ta stanovanjska nesreča je povzročila zakone, ki so imeli namen pospeševati državno gradnjo hiš. K razvoju gradbenega gibanja ni pripomoglo samo znižanje obrestne mere, ampak tudi gradbeni zakoni, ki jih je izdalo socialno ministrstvo, in sicer:

Zakon o pospeševanju stavbne delavnosti, zakon o popravljanju hiš in zakon o stanovanjskem skrbstvu za rezeže. Od leta 1918. do 31. decembra 1937 je bilo s pomočjo države postavljenih 43.359 stanovanjskih hiš z 319.835 stanovanjskimi prostori. Dalje je bilo postavljenih 5186 majhnih delavnic, 4010 trgovskih lokalov in 2500 gospodarskih poslopij. Davčnih olajšav pri popravah hiš je bilo do leta 1937. nad 39.000. Vse te akcije so se dobro zaključile. Opazili smo, da je republika izdala za bolj zdrava in poceni stanovanja na milijarde kron.

V preteklih letih gospodarske krize se je posrečilo uresničiti vrsto socialnih zakonov in reform, n. pr. zakon o

Do naših krajev

Begunje

15. maja tega leta se je vršil sestanek naše skupine. Zastopnik centrale je poročal o zadnjih dogodkih in poskusu, da se nam vzamejo svobodne delavske strokovne organizacije. Obravnavali smo tudi naš strokovni položaj. Ker dejansko ni bilo pri nas mezdno gibanje, ki se je vršilo konec lanskega leta, še zaključeno, je bilo na razpravi 11. januarja tega leta sklenjeno, da se bodo razgovori za zvišanje plač nadaljevali po nekaj mesecih, ko bo viden razvoj lesne konjunktura in končana letna bilanca. Sklep sestanka je bil, da se sedaj, ko so cene življenjskih potrebščin silno narastle, razgovori zopet nadaljujejo.

Minulo nedeljo sta se v ta namen zglasila pri podjetniku g. Medenu kot zastopnik JSZ tov. Grošelj in kot zastopnik Delav. zbornice tov. Marinček. Podjetnik g. Meden je najprej izjavil, da mu slaba konjunktura lesne trgovine brani, da bi povišal plače. Na koncu pogajanj je pa pristal na to, da bo posameznim delavcem zvišal plače. Oziroma se bo pri povišku v prvi vrsti na poročene delavce.

Prepričani smo, da bo g. Meden uvidel to dejansko potrebo zboljšanja plač pri vseh delavcih, ker sedanje plače ne odgovarjajo cenam življenjskih potrebščin in tudi povišek v zadnjih dveh letih ne odgovarja zboljšanju konjunktura v lesni trgovini, še manj pa porastu cen življenjskih potrebščin.

Škofja Loka

Poročile so se v zadnjem času tele tovarišice iz tovarne »Šešir«: Kržišnik Pavla z g. Križnarjem Janezom, Bernik Minka z g. Bradeškom Francem, Kokalj Marija z g. Rupanjem Valentinom, Jamnik Katka z g. Malovrhom Stefanom. Vsem novoporočencem želimo na novi življenjski poti obilo sreče in božjega blagoslova.

Maribor

Vse člane Jugoslovanske strokovne zveze in Krščanske delavske mladine vabimo, da se udeležijo procesije na praznik sv. Rešnjega Telesa. Zbirališče je v tajništvu ekspoziture JSZ točno ob pol 8. — Načelstvo.

Celje

Okrožni urad je razpisal tretje mesto zdravnika pri celjski bolnišnici blagajni. Potreba je bila že zdavnaj. Že pred časom smo v našem listu opozorili na to pomanjkanje, saj sta do danes pri uradu samo dva zdravnika, ki še daleč nista mogla vršiti svoj posel tako kot je treba. S prihodom tretjega zdravnika bo v tem oziru gotovo nekoliko bolje. Poudariti pa je pri tem le treba, da naj OUZD pri odločevanju, koga bo postavil, gleda predvsem na zmožnosti in še na socialno razumevanje dotičnega, ki dobi službo pri socialni instituciji. Nam zavarovancem gotovo to ne more biti vseeno, če nastavljenec teh gornjih lastnosti nima, saj tako preveč trpimo na zastopljenosti pri zdravljenju, pa naj bo zdravnik po-

tem še površen in brezbrizen. Trdno pričakujemo, da se bo zadeva tretjega zdravnika uredila tako, da bo samo zavarovancem ter s tem tudi OUZD v korist.

Na centralni občni zbor, ki bo v nedeljo 12. junija, se odpeljemo Celjani zjutraj ob tri četrt na pet. To je redni osebni vlak, ki pride v Ljubljano ob 7. Ne pozabite na nedeljske vozne karte!

Avtobusni izlet v Škofjo Loko. Ob priliki blagoslovitve prapora tamošnje skupine, ki bo v avgustu, se bomo peljali z mestnim avtobusom. Prijave sprejemajo odborniki.

Domžale

V nedeljo 5. junija se je poročila članica strokovne skupine oblačilnega delavstva tovarišica Betka Cerar z gospodom Ivanom Hafnerjem. Skupina jima želi mnogo sreče v novem stanu.

Jesenice

Izleti. Odbor prosv. društva »Krekova družina« na Jesenicah je na svoji zadnji seji sklenil, da priredi nekaj izletov, in sicer na Golico dne 19. junija. Odhod zjutraj po sv. maši, katere se udeležimo ob 5 na Jesenicah. Drugi izlet bo pa k Belopeškemu jezerom, in sicer 26. junija. Podrobnejše informacije se dobe v pisarni JSZ ali pa pri Ivanu Kavčiču in Cirilu Novaku. Člane in prijatelje vljudno vabimo, da se teh izletov udeležijo. — Odbor.

Slepo streljanje na jeseniško skupino JSZ nam daje važno ugotovitev, da je dopisnik »Slovenskega delavca« za Jesenice toliko znani Gasar Albin.

Planina pri Rakeku

Po zgledu ostalih lesnih delavcev na Notranjskem smo tudi delavci, zaposleni na žagi in pri gozdnih delih veleposredstva Ravnik stopili v organizacijo. Družba, ki ima v lasti naše obrate, ima sedež v Postojni, glavni lastnik je pa knez Windischgrätz.

Delavci smo se odločili stopiti v organizirane vrste, da uredimo naše delovne pogoje in si priborimo tudi kolektivno pogodbo. Tov. Grošelj iz Ljubljane je imel doslej pri nas že dva sestanka, na katerih nam je prikazal položaj lesnega delavstva v Sloveniji. Poudaril je prizadevanje JSZ, da v vseh lesnih podjetjih uveljavi kolektivno pogodbo. Osnutek kolektivne pogodbe smo dopolnili s posebnimi zahtevami za naše podjetje. Centrala JSZ ga je že predložila podjetju.

V osnutku smo predlagali tudi zvišanje plač: delavci nad 18 let stari naj bi imeli 4—5 din, predelavci in profesionisti pa do 6 din. Seveda predlagano povišanje nikakor ne ustreza dvigu cen v zadnjih dveh letih.

Prepričani smo, da bo uprava podjetja spoznala potrebo po ureditvi delovnih in plačilnih pogojev s kolektivno pogodbo. Urejeno delovno razmerje ter konjunkturi in draginji primerne plače ustvarjajo med podjetjem in delavstvom medsebojno sodelovanje, ki je za obe strani koristno.

kolektivnih pogodbah in obveznosti teh pogodb v naši veliki produkciji tekstilne stroke, reforma zavarovanja rudarskih delavcev, nova uredba o delavskem posredništvu, ki pa kljub nepopolnosti le pomeni korak naprej, izboljšanje usode težkih pohabljenec in vojni vdov, prenehanje odtrgovanja plač javnim nastavljenecem, uredbe proti ustavitvi tovarniških obratov, dodek k zakonu o izseljencih, izboljšanje pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščenic, načelna uredba o preprečevanju nesreč in končno pravilnik v korist zapravljenec itd.

Gospodarska zmožnost Češkoslovaške prepričuje, da more pri dobri gospodarski politiki republike vsakdo doseči primeren poklic. Zato so smatrali za eno izmed velikih nalog izpeljavo take politike, ki bi imela namen dvigniti nivo prebivalstva in združiti vse gospodarske moči v državi. Tudi v socialni politiki vidimo pozitivno ustanovalo. Zato smo hoteli v borbi proti brezposelnosti najprej utrditi in razširiti okrožje našega gospodarskega življenja, to je: vedno smo težili po ustvaritvi pravilnega dela. Borbo proti nedelavnosti smo vodili na več frontah. Za javna dela se je posebno veliko potrošilo v času gospodarske krize. Javne vloge občin, dežel in drugih so narasčale, tako da se je dopolnil ostanek manjkajočih finančnih sredstev iz državnega denarja v obliki tako zvanih produktivnih skrbstev za brezposelne. Tega denarja se je porabilo od l. 1930. do konca decembra 1937. 498.277.907 Kč. Na ta način se je posrečilo vsako leto preskrbeti tisočim delom za krajšo ali daljšo dobo. Visok položaj naše industrije je polagal važnost na izvozna vprašanja. Tudi v tej smeri smo dosegli uspehe, n. pr.: zakon o državni garanciji za izvozne kredite, ustanovitev izvoznih institutov, sistematična odprava ovir mednarodne trgovine, pospeševanje različnih finančnih, organizatoričnih in kreditno političnih smeric, ki bi dvignile naš izvoz. Zato se je naše gospodarstvo izrazito izboljšalo, kar pričajo naslednje številke: Izvoz je znašal v letu 1933. 5.854 mil. Kč in je v letu 1937. narasel na 11.972 mil. Kč, torej za 104%. To so ugodne ugotovitve premišljene borbe proti brezposelnosti in se dajo izraziti na ta način, da je bilo konec februarja 1938 vpisanih 511.288 brezposelnih, medtem ko je februarja 1935. število brezposelnih doseglo višek, t. j. 920.182, torej 44,4% več kot letos.

Pri vseh teh številkah moramo pomisliti na težko usodo brezposelnih in na posledice, ki jih brezposelnost povzroča v našem gospodarstvu.

Poleg državne obrambe se moramo boriti tudi proti tako zvani trajni brezposelnosti. Z današnjim stanjem ne moremo biti nikakor zadovoljni.

Smoter češkoslovaške socialne politike je najprej v tem, da doseže primerne plače. To se ne pravi, da se ne bi prav nič brigali za vprašanje pomoči. Smatramo za dolžnost človeštva in države, skrbeti za brezposelne, ki so brez svoje krivde ostali brez dela. Strinjamo se s tem, da dobe samo potrebni pomoč. To delo je nujno in je dodeljeno državi, kajti od nje zavisi socialno zadovoljstvo in ona varuje generacije pred propadom in uničenjem.

Socialno življenje prebivalstva vpliva moč obrambe, kajti dolga nezaposlenost pomeni propad gospodarskega življenja in padeč življenjske sile. Kdor hoče pomnožiti obrambno moč prebivalstva, mora v vsem, kar se napravi v državi za varstvo socialno šibkih, gledati le delo, ki ga ukazuje socialni čut, ampak tudi skrb za moralo prebivalstva.

Zato morajo biti zainteresirane za socialno zakonodavstvo vse plasti prebivalstva, kajti to zagotavlja prav tisti plasti ljudstva, ki more dati največ vojakov, primerne življenjske pogoje. Socialno politične probleme kakor tudi druga gospodarsko politična vprašanja rešujejo vsi narodi. Zveza narodov za vsa gospodarska in socialna vprašanja raste kljub vsem avtarkičnim geslom. Razvoj civilizacije in tehnike ter delavstvo samo krepijo ozke zveze med ljudmi in narodi.

Vojna in mir sta sedaj zadevi sveta. Zato skušajo češkoslovaški državniki okrepiti republiko z zvezami z vsemi narodi v okviru prijateljskih narodnih razmerij. Zato smo tudi vedno hoteli vpeljati reforme češkoslovaških socialnih razmer v mednarodno skupnost, ki jo predstavlja mednarodna organizacija dela. Mnogo zaslug ima pri tem predsednik republike dr. Beneš. Splošno socialno zadovoljstvo v republiki je pogoj te politike. Hočemo obdržati to socialno zadovoljnost in okrepiti dobro in solidno socialno politiko.

Narodno strokovna zveza in Jugoras

»Ene sorte tiči skupaj lete...«
(Narodni pregovor.)

»Slovenec« je 31. maja poročal, da je bil v Belgradu predsednik Narodno strokovne zveze Juvan in se ponujal Jugorasi z vso svojo organizacijo vred. Na to novico je »Nova pravda«, poluradno glasilo NSZ, odgovorila takole:

»Slovenec« je priobčil v torek, dne 31. t. m. članek iz Belgrada, ki med drugim tudi pripoveduje, da je bil predsednik NSZ v Belgradu ter je »na vse mogoče načine brusil pete po belgrajskih ulicah in iskal stikov z vodilnimi člani JRZ«. Pravi, da jim je ponudil vstop Narodno strok. zveze v Jugoras. Celo to ve povedati, da je zadnji čas nastal v NSZ sila težaven položaj in da bi se mogla obdržati pri življenju samo tedaj, če bi prestopila v Jugoras.

Kakor znano, je NSZ nepolitična strokovna organizacija in bo letos v septembru praznovala 30 letnico svojega obstoja. Brez dvoma je to pomemben dogodek, ker je NSZ že pred 30 leti vršila jugoslovansko nacionalno delo, ko nekateri o jugoslovanstvu še sanjali niso. Kakor ob priliki 25 letnice, tako je NSZ tudi ob priliki 30 letnice smatrala za svojo dolžnost, da povabi kr. vladu na to proslavo. Mnenja smo, da ima vsaka vlada dolžnost, da vsaj moralno podpira delo in stremiljenje NSZ, posebno ker je vsem znano, da so v NSZ združeni res jugoslovansko orientirani nacionalni delavci, o katerih pomenu in nujnosti je govoril tudi ministrski predsednik dr. Stojadinović na kongresu Jugorasa. Naj se nas nihče ne boji, ki svojo moč naslanja na zavednost delavstva, ne pa na politične prilike. Ob priliki 25 letnice je celo blagopokojni kralj Aleksander I. odlikoval NSZ s tem, da ji je poklonil prapor.

Če je pri tej priliki zastopnik NSZ stopil v stike z zastopniki Jugorasa, kakor smo svoječasno storili z jugoslovanskimi nacionalnimi sindikati, je le dokaz, da pravilno pojmuje pomen enotne jugoslovanske nacionalne delavske skupnosti, kar pa še ne pomeni, da bi bil obstoj NSZ ogrožen ali da se NSZ politično barva in išče kakršne koli politične zaslombe kjer koli. Pri tej priliki lahko ugotovimo, da je napredek NSZ prav v zadnjem času tako ugoden, da se je število organizacij skoraj da podvojilo, kar dokazuje življenjsko potrebo naše organizacije. Ponovno pa moramo poudarjati, da je NSZ nepolitična nacionalna strokovna organizacija in da nikdar ni in ne bo nastopala v imenu ali za koristi katere koli politične stranke...

Ne čudimo se »Slovenec« in ne »Novi pravdi«. Prvim ne bi bilo všeč, da bi poleg ZZD iz dravske banovine še

kdo sodeloval pri Jugorasi, glede drugih pa preteklost sama govori, da bi se najbolje počutili prav v Jugorasi

Narodno strokovno zvezo si je delavstvo zapomnilo posebno iz zadnjih volitev v Delavsko zbornico. Te volitve so se vršile komaj nekaj dni po znanih Živkovičevih občinskih volitvah. Ves aparat, ki je bil mobiliziran za občinske volitve, so vpregli nacionalisti tudi v agitacijo za volitve v Delavsko zbornico. Nezavedno delavstvo je pod pritiskom v podjetjih in izven podjetij res dalo precej glasov za NSZ, ki je na ta način dobila 20 mandatov. Po spremembi režima, ki ni bil več tako naklonjen »nepolitični« NSZ, so pa tudi njihove legije skupnele. Merilo za to nam dajejo volitve obratnih zaupnikov, pri katerih so samo od lani padli za 50%, tako da imajo letos le okoli 50 zaupnikov. Ko bi se jim posrečila zveza z Jugoraso, bi NSZ skupno z dravsko skupino Jugorasa skupaj dosegla tako nekako polovico zaupnikov Jugosl. strokovne zveze ali četrtino zaupnikov Strokovne komisije. Videti je torej, da je sila res velika.

Naše mišljenje je, da NSZ ni zagrešila nič hudega, če je iskala zvez z Jugoraso. Gotovo bi bil luksuz, če bi imeli na Slovenskem kar dve organizaciji z enakim programom. Naj se razprti bratje pogodijo med seboj. To bo delavstvu samo koristilo, ker se bo potem lažje znašlo v kopici organizacij.

Iz centrale

Poleg okrožnice za centralni občni zbor so krajevne skupine prejele tudi vprašalne pole, na podlagi katerih želi Delavska zbornica zbrati potrebne statistične podatke o socialnem položaju našega delavstva. Ti podatki bodo zelo važni, zato naj tisti tovariši, ki bodo dobili to polo v izpolnitveni, vse podatke vpišejo kolikor mogoče točno. Gre za to, da se enkrat ugotovi, v kakšnih razmerah žive naše delavske družine in da se bo videlo, kako in za kaj trošijo svoje zaslužke. Za mezdna gibanja bodo ti podatki neprecenljive vrednosti. Najbolj važno je to, da ves mesec junij beležite v beležnico vsak izdatek. Konec meseca pa to sumarno prenesete v vprašalno polo in odgovorite nato še na ostala vprašanja.

Vse zveze, strokovne skupine in plačilnice prosimo, da se glede centralnega občnega zbora točno ravnajo po navodilih, katera so prejele v zadnji okrožnici.

obleko za šolo in cerkev. Ne zaslužim pa toliko, da bi mogla naša številna družina dostojno živeti in biti primer- no oblečena. Tu pa ponujajo v časopisu stvari, o katerih mi delavci niti ne sanjamo.

Pa pravi žena, da je v sv. pismu zapisano: »Kdor svoj obraz z mazili lišpa, Boga preklinja.« Nedavno je duhovnik v svojem cerkvenem govoru hudo bičal pudranje in mazanje z mazili in kremami kot nekrščansko. Za nas nastane sedaj vprašanje, ali je to nekrščansko samo za deželo?

Če se že dame mažejo, naj bi to skrivale in smatrale to kot neko zlo, kar v resnici je. Pred časom sem bral, da na primer Ljubljancanke izdajo za te namene luksuza velikanske vsote, in to v času, ko je toliko ljudi, da, toliko nedolžnih otrok brez kruha.

Mnogokrat pišejo o stoodstotnem katoličanstvu. Mi smo mnenja, da tisti, ki ima kos kruha, pa ne stremi za tem, da bi ga imel tudi tisti, ki ga nima, niti petdesetodstotni katoličan ni. Našim meščanom pa seveda to še na misel ne pride, da bi si kaj odrekli, ako vidijo, da drugi stradajo. Ne, poleg polnih želodcev in luksuznih oblek se jim doroči še puder in masaža, da, celo priporoča se jim.

Pa še nekaj pade v oči pri taki reklami. Namreč da mora meščanka imeti neko umetno sredstvo, če naj ugaja svojemu možu. Mi delavci pa ljubimo svoje življenjske družice brez pudrov in masaž, ker z nami trpijo in se z nami borijo za življenjski obstoj.

Treznostni teden

V dneh od 28. maja do 4. junija se po vsej Sloveniji vrši propaganda za treznost. Alkoholizem je v preteklosti hudo uničeval naše narodne sile. Danes je v tem pogledu že marsikje boljše. Tudi delavstvu je bil alkohol od nekdanj eden najhujših sovražnikov. V alkoholu so delavci le prepogosto vtapljali težave svojega življenja, uničevali zdravje sebi in svojim družinam. Strokovne organizacije so se od nekdanj borile proti pijanstvu in ga res v večini delavskih krajev iztrebile. To potrebno delo bodo vršile tudi v prihodnje. Le trezno in zdravo delavstvo je sposobno za težko življenjsko borbo.

Za priliko treznostnega tedna je bil izdan proglas, ki so ga poleg pokroviteljev podpisale tudi nekatere ustanove in organizacije. Ugotavljamo, da delavskih organizacij ni nihče vabil k sodelovanju in k podpisu proglasa. Delavska zbornica, ki je podpisana, sama ne predstavlja organiziranega in treznega delavstva.

Časopisi pišejo:

O kardinalu Pacelliju...

»ANGRIFF«, glasilo nemškega ministra Göbbelsa, piše: »Kardinal Pacelli je upanje ljudske fronte.« To naj bi bil odgovor na veliki govor kardinala v Budimpešti na evharističnem kongresu, kjer je obsodil tako komunizem kot razizem.

»AUBE«, francoski katoliški dnevnik, piše: »Španska delegacija na kongresu v Budimpešti je priredila 28. maja zborovanje vseh špansko govorečih udeležencev. Predsedoval je kardinal Goma. Na tribuni je bila velika rdeča zastava s kongresnim znamenjem in s sliko generala Franca. Kardinal je na koncu predlagal solidarnostno brzojavko generalu Francu. Izjavil je: »Vprašal sem generala Franca, ali bo vojna trajala še vse leto? Odgovoril mi je odločno, da ne. Ta vojna se mora končati, toda brez kompromisa, brez pomirjenja. — Drugače bo vse ostalo, kot je bilo poprej. Treba je izvajati sovražnost do kraja in zmagati z mečem. Naj se rdeči vdajo, ker so že premagani. Pomirjenje more priti samo z orožjem. Da moremo urediti mir po krščanski ustavi, moramo iztrebiti vso gnilobo laičnih postav... Zadovoljen sem, ker vam lahko povem, da smo bili do sedaj čisto soglasni z nacionalistično vlado, ki ne stori nobenega koraka brez mojega pri- voljenja... V taki zmedi smo, da ne vemo, kako bi iz nje. V tujini nas niso razumeli. Zadnje dni so rekli celo v Parizu, da se bodo čeljusti tistih, ki jih je pobil Franco, odprle in zgrizle zma-

govalca. To je grozno, ker je resnica nasprotno: Čeljusti duhovnikov, ki so jih pobili rdeči, bi se morale odpreti, da zgrizejo svoje zmagovalce; toda tega ne bodo storile... Med zborovanjem je bilo mnogo vzklikov v čast generalu Francu, tudi od škofov, ki so pozdravljali na frankističen način.

Italijanski listi prinašajo 1. junija izjavo generala Franca: »Naša država bo nacionalno totalitarna, osnovana na treh ustanovah: družina, občina, sindikat. Imeli bomo le eno stranko: tradicionalistično falango. Italijansko-špansko sodelovanje se bo izvajalo v najtesnejših političnih, gospodarskih in kulturnih stikih. Oba naroda se nista zastonj skupaj bojevala...«

»EVROPSKA KORESPONDENCIJA«, ki izhaja v Berlinu tudi v hrvaškem jeziku, piše, kako je Francija kriva, da vojna v Španiji še ni končana, ker ne zapre svojih meja proti Španiji, ter nadaljuje: »General Franco bo v dvoranah kopališča San Sebastiana odprl razstavo, ki bo javnosti pokazala na vpogled orožje, ki so ga zaplenile njegove čete, in ki bo razstavljeno v posebnih francoskih, čeških, sovjetskih in mehiških oddelkih... Videli bodo (obiskovalci), katere države so odgovorne za zavlačevanje te strašne vojne...«

»MI MLADI BORCI« napadajo Bernanosovo knjigo, ki jo je Mauriac pohvalil. Pri tem pa trdijo, da je Bernanos personalist. Vemo, da pri »Mladih« ne berejo knjig, temveč le ponatiskuje ocene o njih. Če bi bili knjigo prebrali, bi videli, da Bernanos nikdar ni bil personalist, temveč da je rojalist in antidemokrat.

O Poljski...

»PRAGER PRESSE« v Pragi poroča o razglasu poljske katoliške »delovne stranke«, ki pravi: »Uničenje Češko-slovaške bi pomenilo največjo nevarnost za Poljsko in bi povzročilo neko- litev Poljske. Dalje bi upostavilo na evropski celini hegemonijo, ki bi bila Poljski nevarna. Vsa sporna vprašanja med Poljsko in ČSR se dajo rešiti in naj se rešijo z neposrednimi medsebojnimi pogajanj. Poljska ne sme na noben način podpirati tujih zavojevalnih načrtov proti bratski češkoslovaški državi in postati evropski požigalec. Poljski narod odločno zahteva, da se natančno izvajajo določila in obveznosti, izhajajoče iz poljsko-francoske pogodbe...«

»NOVA REPUBLIKA«, poljski list, prinaša izjavo lyonskega kardinala Baudrillarta, ki pravi med drugim: »Ena stvar me boli: Da nekateri Poljski pod imenom modre politike in upravičene previdnosti odobravajo pri drugih (in včasih celo sami izvajajo nad drugimi) tista načela in postopke, od katerih so njihovi očetje in oni sami tako kruto trpeli. Poljski so bili rešeni velike krivice; ali ne bi morali ravno oni najbolj ljubiti pravičnosti in ji pomagati, da se uveljavi? Ali si bodo mogli oni, ki so toliko trpeli od nasilja, napraviti nasilje za malika, ki naj se mu klanja razum?«

O Mehiki...

»LA FLECHE«, francoski list, piše, da se je mehiški upor ponesrečil, ker guverner Cedillo ni imel Maročanov na razpolago.

O Nemčiji in Jugoslaviji...

»WILLE UND MACHT« v Nemčiji je objavila (po poročilu »Eur. Korrespondenz«, Göbbelsovega agitacijskega glasila, ki ga dobivajo naši listi v hrvaščini) članek jug. ministra dr. Miletića, ki pravi: »Ko govorim o svojih vtisih, hočem pripomniti, kako sem bil razveseljen z dejstvom, da sem v Nemčiji našel tako močno zanimanje za našo deželo. Medtem ko je Jugoslavija še pred 15 leti v mnogih deželah predstavljala samo neki nejasen pojem, nas danes Nemci dobro poznajo; oni cenijo delo našega spoštovanega min. predsednika dr. Stojadinovića in vedo objektivno preценiti napredek, ki ga je dosegla Jugoslavija v teku zadnjih let...«

Pridobi svojega trgovca, da bo oglaševal predvsem v tvojem listu »Delavski pravici«!

Kje je doslednost?

Človek, ki marsikaj vidi, sliši ali bere, kar je večkrat v silnem protislovju, ne more preko tega, da se ne bi vprašal, kje je doslednost?

V »Slovenec« z dne 15. maja najdem pri poveljevanju tovarne »Bata« tudi tale stavek o govoru ravnatelja Batovih tovarn: »Poudaril je še posebej, da je bilo podjetje Bata v Jugoslaviji prvo, ki je zavrglo marksistično proslavo 1. maja in vpeljalo praznik dela dne 6. maja.«

Pri nas v Sloveniji pa imamo marksistično glasilo »Delavska pravica«, ki tako rada dela reklamo za Bato. Na nekem zborovanju je govornik bil zelo hud na tujega tovarnarja, ki je iz iste dežele kakor Bata. Nato je poveljeval svoje glasilo s poudarkom, da je to edini neodvisni delavski list. Toda celo zadnjo stran zavzema reklama za tujca Bato. Delavec seveda vse to prebavlja, dokler ne razmislija. Ko pa začne razmišljati, se mu tako nedosledno početje zastudi.

Na isti strani »Slovenca« v desnem kotu pa vidim reklamo. Zgornji del na pol gole ženske, poleg napis: »Že zaradi njega bi morali biti vedno lepi in negovani!«

Pogovarjala sva se z ženo. Rekel sem ji: »Nas vedno napadajo, da nismo krščanski. Napadajo zato, ker se borimo za pravico, kar bi menda ne smeli. Jaz ti ne morem kupiti niti najpotrebnejše obleke zato, ker morajo imeti otroci

Rudar iz trboveljskih revirjev.

Viničarji, 19. junija v Ljutomer!

Strokovna zveza viničarjev v Ljutomeru vabi viničarje, viničarke, poljedelske delavce in delavke kakor tudi njihove sinove in hčere na javno zborovanje, ki se vrši v nedeljo 19. junija ob pol 9 v dvorani Katoliškega doma v Ljutomeru. — Govorili bodo tovariši iz Ljubljane in Maribora ter delegat Delavske zbornice iz Ljubljane. S tem zborovanjem hočemo naglasiti, da zahtevamo: 1. Zvišanje delavskih plač, znižanje cen življenjskih potrebščin. 2. Zahtevamo izvedbo splošnega socialnega zavarovanja, bolniškega, nezgodnega in zavarovanja za bolezen in smrt. 3. Poudariti hočemo, da spadamo kot delavci k Delavski zbornici in zahtevamo, da se ustvari zakonita možnost, da nas bo Delavska zbornica varovala. 4. Zahtevamo dosledno izvajanje zakonitih določil Uredbe viničarskega reda, ne samo v dolžnostih, ampak tudi v pravicah.

Noben viničar in poljedelski delavec ne sme izostati ta dan, ampak pridite vsi, ker gre za vaše najvaž-

nejše stanovske zadeve, ko zahtevamo kruha in upoštevanje pravic človeka dostojnega življenja!

Iz viničarske centrale

Ker se zadnji čas množijo primeri, da nam naši člani I., II. in III. razreda pošiljajo prijave za bolniške podpore brez računov, podpisanih od zdravnika ali lekarn (nekateri si sami napišejo račun), zaradi česar moramo potem take prijave vračati in zahtevati pravilne račune, s čimer se množijo po nepotrebnem poštni stroški, opozarjamo vse člane, da naj vedno pošiljajo pravilne račune na prijavah ali posebnih potrdilih, napisanih samo od zdravnika ali lekarn. Kdor ne bo poslal take pravilno opremljene prijave, ga bomo smatrali, da se je zdravil na ubožno spričevalo ter se mu bo tudi po tem nakazala podpora, ki je po poslovniku določena le 20 din. Opozarjamo še predvsem skupinske funkcionarje, da o tem člane pravilno poučijo.

Opozarjamo tudi vse zamudnike s članarino, da se bo kakršna koli podpora nakazala le tistim, ki bodo imeli članarino za dotični mesec že poslano centrali, ali pa priloženo potrdilo skupinskega blagajnika, da je članarino že poravnal. — Blagajnik.

Ljubosumnost

Čudovito je pisanje »Slovenca«. Človek ima vtis, kakor bi njegovi uredniki prebirali samo liste iz sosednih držav. Svoje bralce hoče speljati za vsako ceno v neko določeno smer. Če se v svetu gazijo človeške pravice ali se preliva nedolžna kri, bo »Slovenec« vedno našel izhod, da bo opravičeval nasilnike in nasilstvo (z edino častno izjemo glede Stalina). Primerjajmo samo poročila s kitajskih bojišč, o češko-slovaški — da ne omenjamo bratomorne vojne v Spaniji! Tudi njegova poročila o Franciji so zvesta tej začetni smeri. Kar čudno je, kako more včasih kljub veliki pazljivosti zaiti kaj pametnega in resničnega v njegove predale. Dveh sestavkov v zadnjem času se je gotovo vsak pameten človek razveselil: o kardinalu Verdieru in razgovor s kitajskim škofom Yu-Pinom.

Ob priliki Verdierovega pisa skozi Slovenijo je tudi »Pravica« objavila v njegovo počastitev članek in sliko in pri tem zagrešila veliko netaktnost, da ni povedala, da smo članek navezali na kardinalove besede iz razgovora z g. dr. Fajdigo (ki jih je objavil »Slovenec«) in da je tako sliko prinesel tudi »Slovenec«.

»Slovenec« je seveda zato hudo užaljen. Po eni strani se huduje nad »Jutrom«, ker je o kardinalu Verdieru premalo pisalo, na drugi pa nad »Del. pravico«, ker je najbrž preveč pisala in poudarila tudi tisto, kar gospodom pri »Slovencu« ne gre preveč v račun. Priznavamo le to pomanjkljivost, da nismo še bolj poudarili kardinalove ugotovitve, da pomeščanjeni katoličani njegovega dela ne razumejo. O teh meščanih smo pa pisali že prej. Take ljudi s svojim pisanjem namreč vzgaja prav »Slovenec«.

O kardinalu Verdieru smo pa mi pisali že davno, ko se je »Slovenec« še krčevito trudil, da njegovim izjavam in delu čim bolj zabriše dejansko resničnost — in nismo šele čakali, da pride v Ljubljano in ga »Slovenec« monopolizira le za svoje predale.

Užaljena notica »Slovenca« 5. maja pa nas je znova potrdila o pravilnosti in resničnosti besed, s katerimi je kar-

dinal Verdier označil »meščanske katoličane«.

Prepričani pa smo, da bo prišel čas, ko bo tudi »Slovenec« spoznal, kako težko je graditi to, kar je leta in leta podiral med slovenskim ljudstvom. Na žalost pa prihaja tako spoznanje pri starih zakrknjenih grešnikih navadno prepozno.

Krščanski socialisti zaradi »Slovenca« ljubosumnosti seveda ne bomo krenili s svoje poti in spreminjali svojih načel, ki se, kakor smo že v zadnji številki ugotovili, čudovito skladajo z delom in načeli velikega kardinala Verdiera.

Podjetniški izleti

Z lepimi dnevi so se pričeli razni izleti. Tako jih prirejajo razne organizacije in družbe. Že lansko leto pa se je pokazal tudi nov način prirejanja teh izletov. Tako je na primer Vošnjak v Šoštanju pripeljal svoje delavce v Ljubljano na svoj račun. Kmalu nato mu je sledila tudi jeseniška KID, ki je začela organizirati take izlete za delavce ločeno po obratih. Kakor smo izvedeli, se namerava s temi izleti letos nadaljevati. Tako je odločeno, da bodo imeli izlet delavci iz martinarne na dan sv. Rešnjega Telesa v Trzin. Ti izleti naj bi izboljšali razmerje med podjetjem in delavstvom, kakor pravi delodajalec.

Lansko leto smo že v naši »Delavski pravici« o takih izletih povedali svoje mišljenje. Delodajalec naj najprvo vrši dolžnosti nasproti delavstvu v svojih podjetjih tako pri plačah kot tudi pri vsem ostalem postopanju z delavstvom. To bo brez dvoma pri delavstvu bolj učinkovalo kot pa v podjetju neprestane šikane in priganjanje k večji storitvi, istočasno pa organiziranje narocenih izletov. Sicer ti izleti niso na videz strogo obvezni za posameznike, kdor pa ve, kaj lahko iz takih »neobveznih« stvari sledi, ta bo vedel, kaj mu je v takem primeru storiti. Mislimo, da je pri tem najbolj prav tako in da bo sožitje med podjetjem in delavstvom najbolj iskreno za obe strani, ako vsak izmed njih nasproti drugemu vrši svoje dolžnosti v polni meri in mu ne krati še to malo prostega časa, ki ga ima.

Drugo vprašanje, ki je za nas zelo važno, je vprašanje izpolnjevanja verskih dolžnosti. In to v tem primeru na praznik sv. Rešnjega Telesa, ker delavci ne bodo mogli dati potrebnega verskega poudarka z udeležbo pri procesiji. Zato je tudi iz tega stališča važno, da delavec svobodno razpolaga s svojim prostim časom.

Za izboljšanje razmerja med podjetjem in delavstvom niso merodajni taki izleti, pač pa izpolnjevanje potrebnih dolžnosti do delavcev. To je važno in to naj si podjetniki predvsem vzamejo dobro k srcu. Denar pa, ki ga nameravajo izdati za take podjetniške delavske izlete, pa naj rajši podjetniki raz-

Strokovna poročila —

Šentviški mizarji

Razmere med mizariskim delavstvom v St. Vidu in okolici nas silijo, da javno pokažemo na vse nevednosti in s tem opozorimo odločilne ljudi, da napravijo pri nas red.

V St. Vidu in najbližji okolici je sedaj 70 mizariskih delavnic s 150 mizariskimi pomočniki, 90 vajenci in 5 pomoznimi delavci. Za nas velja 10 urni delavni čas. Mnoge delavnice pa se tega ne drže in obratujejo po 11 ur in več brez zakonitega nadurnega doplačila. 20 podjetij dela po 11 ur, dobi se pa celo podjetje, kjer delajo po 13 ur na dan. S plačami tudi ne moremo biti zadovoljni. Sicer smo jih v zadnjih 2 letih nekoliko dvignili. Sedaj pa, ko je nastopila draginja, vedno težje živimo s plačo 250, 3 ali 450 din. Med nami je komaj 5 srečnikov, ki imajo po 6 din na uro. Želimo, da bi tisti gospodje mojstri, ki hočejo v javnosti nekaj pomeniti, tudi v tem pogledu dajali vsem drugim dober zgled, ne pa prav narobe.

Glede vajencev so pa pri nas razme-

re še dosti slabše. Za nje največkrat ne velja noben zakoniti delovni čas. Po 12 in več ur na dan morajo delati. Poleg tega jim kviri zdravje navadno slaba prehrana in nezdravo stanovanje, posebno če dobivajo vse to pri mojstru. Mojstrom morajo v največ primerih plačevati po 100 do 150 din na mesec za hrano in stanovanje. To znese v celi učni dobi 1500 do 4500 din. Tisti, ki morajo živeti ob svojem, pa ne dobe prvo leto nič, drugo in tretje leto pa jim mojstri milostno odrinejo kakih 50 do 100 din mesečno za odškodnino. Vajenec za naše mojstre ni človek, ki se uči, ampak zgolj poceni delovna moč.

Tudi z zakonodajo so naši mojstri večidel navzkriž. Gorje pa delavcu, ki hoče odpraviti tako kršitev socialne zakonodaje! Obsodijo ga za hujšaka in postavijo na cesto.

Za nas delavce je samo ena pot, po kateri bomo prišli do boljših razmer v naši stroki: Prav vsi se organizirajmo v JSZ in pojdemo skupno v boj!

Delavcem v Jurkloštru in Gračnici treba zboljšati plače

Ni še posebno dolgo, ko so naši tovariši in tovarišice v Jurkloštru in v Gračnici zaključili mezdno gibanje. Ker je delavec tisti, ki je pripravljen na sporazum s podjetjem pod še tako zelo skromnimi pogoji, smo popustili v naših nujno upravičenih zahtevah do skrajnosti, določili smo pa, da veljajo tiste plače samo do 1. julija in še to pod pogojem, če pride v tem času do bistvenih sprememb cen življenjskih potrebščin, da se plače na novo uredijo.

Zadnja draginja, posebno dvig cen moke, ki je v teh krajih porasla za en dinar, je več kot zadosten razlog za zvišanje plač. Gospod podjetnik je že v zapisniku priznal, da niso te plače zadostne, če se cene potrebščin delavca zvišajo. Zadnja draginja je dovolj bistveni razlog za to, da se povišajo

tudi plače. Poleg tega pa veljajo sedanje plače samo še tekoči mesec in je treba takoj pristopiti k določitvi novih.

Delavci so se znašli zaradi zadnje velike in nepredvidene draginje v nemočem položaju. Začeti so morali gladovati. Na sestankih, ki sta se vršila 22. maja tega leta v Jurkloštru in Gračnici, so zahtevali primerno zvišanje dohodkov. Prepričani smo, da bo podjetnik g. Falter razumel naš položaj. Če so domala že vsa podjetja zvišala plače v razmerju z dejanskim porastom cen, kljub temu, da so bile plače boljše od naših, in tudi niso imeli že s pogodbo predvideno povišanje v primeru draginje, smo upravičeno prepričani, da bodo to pot naše zahteve kot nujno upravičene sprejete.

GOSPODARSTVO

Prvi vagon molidbenove rude so nakopali marca v Mežici pri podjetju The Central European Mines Ltd. Doslej je molidben v glavnem proizvajala Severna Amerika. Tam so ga lani producirali 11.000 ton. Razen tega se dobiva še v Avstraliji, Kanadi, Švedski in Norveški. Molidben se uporablja pri izdelavi žarnic in sploh pri električnih aparatih.

15 rudarskih koncesij je dala Jugoslavija lansko leto Angležem.

Tuji kapital je pri nas udeležen pri rudnikih rjavega premoga s 5,41%, briketa 22,66%, črnega premoga 45,51%, lignita 6,52%. Popolnoma v tujih rokah pa je skoraj vsa produkcija bakra, cin-kovih in svinčevih koncentratov, kromove rude, bauksita itd.

Aluminija smo izvozili lansko leto 211 ton v vrednosti 4,3 mil. din, od tega samo na japonsko 97 ton.

Železniških tračnic smo uvozili od 1. 1926. do 1936. 161.805 ton v vrednosti 447 mil. din. Sedaj jih bodo začeli izdelovati v Zenici; samo letos jih nameravajo izdelati za 35.000 ton.

Vrednost rudarske in topilniške produkcije v Jugoslaviji je znašala lansko leto 1.853,9 mil. din.

Bakrova ležišča so našli blizu Niša. Ruda ima 50% čistega bakra.

Prvo ležišče nikla so našli sedaj na področju planine Rudnika v Srbiji. — Ruda ima okoli 0,5% čistega nikla.

Produkcija električne sile po posameznih banovinah je bila leta 1937. takale (v milijonih kilovatnih ur): drava-

ska 115, savska 57, vrbaska 13, primorska 57, drinska 23, zetska 10, donavska 28, moravska 31, vardarska 7, Belgrad 36 mil. kW.

Tudi sladkor bodo izdelovali Nemci iz lesa. V Kölnu so v ta namen že postavili tovarno. To je nasledek avtar-kije, ki jo mnogi primerjajo z gladovno stavko.

Delavski praznik v Zagorju

Strokovna zveza rudarjev JSZ, skupina Zagorje, priredi v dnevi 16. in 17. julija pod pokroviteljstvom tov. Jožeta Gostinčarja razvitje in blagoslovitev delavskega prapora, spojeno z velikim taborom krščanskega delovnega ljudstva.

Spored:

V soboto ob pol 8 zvečer slavnostna delavska akademija.

V nedeljo ob 9 zbirališče na Stadionu pod Zadržnim domom v Zagorju. Ob tri četrt na 10 razvitje in blagoslovitev prapora in govor. Nato sv. maša. Po maši zabijanje spominskih žebeljev v prapor. Nato obhod s prapori. Po obhodu veliko delavsko zborovanje, na katerem hosta govorila pokrovitelj tov. Jože Gostinčar in tov. Jože Jurač. Popoldne ob 3 prosta zabava, pri kateri bo sodeloval delavski pevski zbor.

Pri vsej prireditvi bo sodelovala priznana domača rudniška godba.

Pri celotni prireditvi ne sme manjkati nobenega zavednega delavca!

*

Vse skupine, ki so dobile zadnje dni okrožnice glede našega razvitja prapora, prosimo, da čimprej odgovore, predvsem zaradi spominskih žebeljev, da se ne bi stvar preveč zavlekla. Dalje naj skupine same tudi določijo svojega zaposlilnega reditelja za dan prireditve. Storitve vse, kar je v vaši moči, da bo naša prireditev čim bolj mogočno izpadla. Hitite z delom! Čas gre hitro na prejš. Zato ne odlašajte na zadnje dni! Odbor!

Delavska PRAVICA

KLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglaševalne cene in naročnine na upravo, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglaš po cenzuri — Telefon št. 4048. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadržna tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blojce)

Kolo lahko kupiš povsod!
Dobro, trpežno in kvalitetno
pa le na Jesenicah v trgovini

KRAŠOVEC

Tam je največja zaloga koles na Gorenjskem — Pridite in prepričajte se!

dele med onemogle in potrebne delavce, ki si ne morejo več služiti z delom vsakdanjega kruha, pa bodo svojo dolžnost vršili v polni meri.